



Til Erhvervsudvalget, Folketinget. Sendt via ft.dk

Wikimedia Danmark er en dansk frivillig forening, der blandt andet har til formål at fremme udbredelsen af fri viden, herunder ved at støtte op om projekter som Wikipedia. Lovforslag L 146 har berøring med en række spørgsmål af betydning for udbredelsen af fri viden på internettet, som Wikimedia Danmark hermed gør opmærksom på.

Rækkevidden af onlineencyklopædiundtagelsen

Det følger af lovforslagets § 2, stk. 4, nr. 6, at ikke-profitorienterede onlineencyklopædier er undtaget fra loven. Bemærkningerne til loven definerer onlineencyklopædier som »samlinger af tekst, figurer, billeder, lyd eller videoer, der beskriver den menneskelige viden.« [1]

Wikimedia Danmark værdsætter, at regeringen anerkender projekter som Wikipedia, og tilsvarende projekter inden for økosystemet for fri viden, som særegne ift. egentlige sociale medier, og værdsætter derfor denne undtagelse. Vi forudsætter, at ordet »onlineencyklopædi« vil blive fortolket bredt i overensstemmelse med forarbejderne, sådan at f.eks. platforme som Wikibooks (samling af brugergenererede fagbøger) og Wikisource (samling af originale kilder) også er dækket.

Vi forudsætter også, at platforme som Wikidata, der i sin grundform er en struktureret database om alle emner [2], vil være dækket af undtagelsen, idet den indeholder oplysninger om menneskelig viden, om end ikke i prosaform. Vi ville dog værdsætte en eksplicit bekræftelse heraf fra regeringen.

Definitionen på ulovligt indhold

Lovforslagets § 3, nr. 1, definerer ulovligt indhold som »indhold, som er i strid med den til enhver tid gældende ret«. Det forudsættes i bemærkningerne, at dette også kan omfatte indhold, hvis udbredelse ikke er strafsanktioneret, men stadigvæk i strid med loven, såsom brud på markedsføringsloven. [3]

En sådan bred definition på ulovligt indhold, kombineret med lovens forpligtelse til at fjerne dette indhold, kan imidlertid medføre visse betænkelige følger. Visse dele af gældende ret, særligt dele af privatretten, har traditionelt været baseret på privat håndhævelse, f.eks. gennem brugen af midlertidige retsmidler såsom forbudssager. Med den foreslåede ordning uddelegerer man håndhævelsen af sådanne privatretlige rettigheder til private platforme, og evt. ulemper herved ses ikke overvejet i bemærkningerne til § 3, nr. 1.

Der kan ganske vist henvises til eksisterende ordninger såsom *notice-and-takedown*-ordninger, eller diligensforpligtelsen i DSM-direktivet [4] inden for ophavsrettens område, som eksempler på platformes håndhævelse af privatretlige rettigheder, men med den påtænkte ordning udbredes forpligtelsen til samtlige retsområder, sådan at platforme f.eks. nu vil skulle komme til at afgøre, om

en given ytring udgør en ærekrænkende sigtelse eller lignende. [5] Wikimedia Danmark foreslår derfor, at definitionen på ulovligt hold undergår en yderligere afgrænsning, med henblik på at visse områder fortsat skal håndhæves *inter partes* mellem bidragsyderen af det ulovlige indhold og den krænkede part, uden platformenes mellemkomst. Dette vil selvsagt ikke begrænse platformens mulighed for at ifalde selvstændigt ansvar under de regler der allerede gælder i dag.

Risikoen for overdreven fjernelse af lovligt indhold

På trods af, at lovforslaget anerkender, at der kan være situationer, hvor indhold ikke kan fjernes inden for 24 timer, ved at give udvidede tidsfrister på hhv. 7 og 14 dage, jf. § 5, stk. 2-5, er udgangspunktet på 24 timer, kombineret med de høje bødesatser baseret på koncernindkomst, meget problematisk. Det er retssociologisk børnelærdom, at når man sanktionerer overtrædelse af et regelsæt med meget strenge straffe, kan det resultere i, at lovgivningen »overimplementeres«, in casu ved at fjerne indhold, der ikke er ulovligt. Hvis en platform konfronteres med indhold, hvis lovlighed ikke kan fastslås med sikkerhed, er det langt nemmere for platformen at fjerne indholdet og dermed være sikker på at undgå en bøde, end at påberåbe sig den udvidede tidsfrist, der i øvrigt ikke garanterer at lovligheden af indholdet vil kunne fastslås entydigt. Problemstillingen om overimplementering ved fjernelse af lovligt indhold er belyst nærmere i Justitias høringssvar og deputation.

Vigtigheden af, at tage højde for brugerstyret moderation (*modération citoyenne*)

Lovforslaget er i høj grad udarbejdet baseret på en bestemt idealtipe af sociale medier, idet det forudsættes at platformen i høj grad gør brug af centraliseret moderation foretaget af ansatte ledet af et eventuelt juridisk team.

Dette er imidlertid ikke den eneste form for governance-struktur som onlineplatforme kan have. Platforme som Wikipedia er i høj grad baseret på hvad man kan kalde fællesskabsmoderation (*modération citoyenne*), hvor menige brugere, der i visse tilfælde er tillagt særlige beføjelser, står for størstedelen af fjernelsen af problematisk indhold. For at give et eksempel, vil det normalt være frivillige brugere, der står for at fjerne ikke-understøttede eller evt. krænkende påstande om levende personer, bidrag der udgør chikane af andre brugere og bidrag der udgør spam mv. I særlige tilfælde, såsom akutte trusler om vold eller selvskade eller krænkelse af børn, sørger et professionelt team fra Wikimedia Foundation, der ejer platformene, for håndteringen.

Denne »arbejdsdeling« betyder, at Wikimedia Foundation som platformejer normalt vil henvise personer, der ønsker at få indhold fjernet, til at starte en diskussion med Wikipedia-fællesskabet, som håndterer størstedelen af disse anmodninger. [6]

Som bekendt er platforme som Wikipedia ikke omfattet af lovforslaget. Der er imidlertid platforme, som også benytter sig af fællesskabsmoderation, og samtidigt lever op til den materielle definition af en kommunikationsplatform, jf. § 3, nr. 2. Givetvis vil mange af dem ikke leve op til de numeriske krav for at være omfattet af loven, jf. § 2, stk. 2-3, men det kan de komme til en dag. Imidlertid indebærer den nuværende udformning af forslaget, at ejerne af sådanne platforme i en lang række tilfælde vil være tvunget til at gribe ind i ellers velfungerende fællesskabsmoderationsprocesser, bl.a. på grund af den vidtgående definition på ulovligt indhold, jf. ovenfor, sammenholdt med 24-timersreglen.

Regeringen har i andre sammenhænge udtalt sig kritisk om den magtkoncentration de store sociale medier udgør. Platforme med fællesskabsmoderation er typisk organiseret på en mere demokratisk basis, og det er således ærgerligt, at den foreslåede lov risikerer at hæmme denne form for platformsgovernance. Det bør ved en evt. revision af loven overvejes, om reglerne kan tilpasses denne form for indholdsmoderation.

* * *

L 146 rejser en række spørgsmål om ansvarsfordelingen mellem brugere og platforme, når der lægges ulovligt indhold på nettet gennem platformenes tjenester. Lovforslagets definition på ulovligt indhold er meget bredt, og kan føre til en utilsigtet håndhævelse af privatretlige spørgsmål via platforme, tidsfristen for fjernelse af ulovligt indhold kan føre til overdreven fjernelse af lovligt indhold, og lovgivningens grundstruktur tager ikke højde for alternative modeller for platform-governance, hvilket risikerer at hæmme fremkomsten af brugerstyrede alternativer til eksisterende sociale medier. Wikimedia Danmark henstiller til, at der tages højde for disse problemstillinger i det videre arbejde med lovforslaget.

P.b.v.

Matthias Smed Larsen
Bestyrelsesmedlem

Noter

1. FT 2021-22, tillæg A, L 146 som fremsat, s. 37.
2. »Wikidata:Introduction«, <https://www.wikidata.org/w/index.php?title=Wikidata:Introduction&oldid=1623576394>.
3. FT 2021-22, tillæg A, L 146 som fremsat, s. 40.
4. Direktiv (EU) 2019/790, EUT 2019 L130/92, art. 17, stk. 4, litra b.
5. Wikimedia Danmark henviser i denne sammenhæng til afsnittet om injurier i Justitias høringssvar.
6. Wikimedia Foundation, »Transparency report – Frequently asked questions«, <https://wikimediafoundation.org/about/transparency/2019-1/faq/#section-26>.